

BO`LAJAK TARBIYACHILARDA ELEKTRON RESURSLARDAN FOYDALANISHDA INNOVATSION DASTURLARNI QO`LLASH BO`YICHA KO`NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH

Nazarmatova Dilshoda Umarali qizi

Nizomiy nomidagi TDPU 2-kurs magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7336511>

Annotatsiya. Maqolada bo`lajak tarbiyachilarga elektron resurslardan foydalanishda bilish kerak bo`lgan omillarni va majburiyatlarni ko`rsatib o`tgan

Kalit so`zlar: tarbiyachi, bola, axborot, innovatsiya, omil, kompetensiya, elektron reursrs, ko`nikma, faoliyat.

ФОРМИРОВАНИЕ УМЕНИЙ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ ПО ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОГРАММ В ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЭЛЕКТРОННЫХ РЕСУРСОВ

Аннотация. В этой статье также раскрывается содержание и обязанности, которые должны знать будущие педагоги при использовании электронных ресурсов.

Ключевые слова: воспитатель, ребенок, информатизация, инновация, фактор, компетентность, электронные ресурсы, умение, деятельность.

FORMATION OF SKILLS OF FUTURE EDUCATORS IN USING INNOVATIVE PROGRAMS IN THE USE OF ELECTRONIC RESOURCES

Abstract. This article also shows the factors and responsibilities that future educators should be aware of when using electronic resources.

Keywords: educator, child, information, innovation, factor, competence, electronic resources, skill, activity.

KIRISH

Hozirgi kunda mamlakatimiz maktabgacha ta`lim tizimiga katta e`tibor berilayotgan bir vaqtda nafaqat bolalarning rivojlanishiga balki tarbiyachilarning rivojlanishigam ham e`tibor berilmoqda. Shuningdek, ushbu e`tiborni oliy ta`lim muassasalarida o`qib, ta`lim olayatogan talabalardan boshlanishi quvonarli holat. Ya`ni bo`lajak tarbiyachilarni ham jismonan ruhan shu bilan birga hozirgi davrga mos holatda ta`lim olishlariga imkoniyatlar yaratib berilmoqda. Bo`lajak tarbiyachilarning elektron resurslaridan foydalanish olish kompetentligini oshirish esa tarbiyalanuvchilarga o`rgatish uchun zamin yarata oladi. Chunki, elektron resurslar, axborot texnologiyalari hozirgi zamonning talabi hisoblanadi. Lekin, undan to`g`ri foydalanishni bilish asosiy o`rinda turadi.

Maktabgacha ta`lim tashkilotlari tarbiyaviy jarayonni tashkil qilish va muvaffaqiyatli davom ettirish uchun zarur bo`lgan ilmiy metodlar, o`quv uslublar, qo`llanmalardan foydalanish doimiy muammo holatida qolmoqda va ularni bartaraf etish va yangicha innovatsion uslublarni qo`llash esa tarbiyachining mahoratiga bo`g`liq. Demak, bo`lajak tarbiyachilarga innovatsion yondashuvlarni o`rgatar ekanmiz, talabalarda shaxsiy innovatsion fikrlashi rivojlanishi va elektron resurslar orqali pedagogik jarayoniga yangilik olib kirishini o`rganadi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Hozirgi kungacha axborot texnologiyasi va elektron resurslardan foydalanish bo`yicha O`zbekiston olimlari va xorijiy davlatdagi olimlar ko`plab ishlar olib borishmoqda. Lapchik (2013), Yachin (2016), Fernandes va Yachina (2018), kontekstda o`qituvchilarni raqamli

tayyorlashning dolzarbligiga e'tibor qaratadi zamonaviy pedagogik ta'limni axborotlashtirish va raqamlashtirish, kelajakning muayyan darajasini shakllantirish zarurati raqamli texnologiyalar sohasidagi o'qituvchining raqamli kompetentsiyasi muhimligini ta'kidlaydilar. Aloqa va tarmoq texnologiyalari, ta'lim texnologiyalari, mobil va interaktiv o'zlashtirishning maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi. Quarles va boshqalar (2018) so'nggi raqamli vositalar va mobil qurilmalardan foydalanish pedagogik faoliyatdagi texnologiyalar o'rganish samaradorligini va talabalarning qiziqishini oshirishi kerak ishonadilar. Maksvell va boshqalar (2017) ta'lim faoliyati formati doimo o'zgarib turadi ta'kidlaydilar. Shu munosabat bilan bo'lajak o'qituvchi zamonaviy raqamli texnologiyalarni bilish zarur. Jons va Bennett (2017) talabalarni o'qitish va tarbiyalashning asosiy uslubiy asoslarini shakllantirishda ta'limni raqamlashtirish salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligi haqida ogohlantirmoqda. Demarle-Meusel va boshqalar (2017) bo'lajak o'qituvchiga zamonaviy raqamli vositalar bilan ishlash ko'nikma va malakalarini egallashga yordam berishda universitetda raqamli ta'lim muhitini yaratish zarurligi haqida gapiradi.

Ko'rinib turibdiki, olimlarning ham axborot texnologiyaga bo'lgan fikrlari va qarashlari turlicha. Ammo, hozirgi zamon talabi bo'lgan axborot texnologiyasi har doim zaruriy ahamiyatda qolmoqda. Chunki, har bir soha raqamlashtirilayotgan bir vaqtda kompyuterni, turli xil dasturlarni bilmaslik, bu ishning orqaga tortishi va uning samarali bitmasligini ta'minlaydi.

Bo'lajak o'qituvchini tayyorlashda raqamli kompetentsiyaning tegishli darajasini shakllantirish kerak, talabalar e'tiborini zamonaviy va istiqbolli dasturiy va texnik vositalarni o'zlashtirish zarurligiga qaratish interaktiv raqamli kontentni rivojlantirish uchun axborot texnologiyalari, xususan, ta'lim kengaytirilgan ilovalari (AR ilovalari) formatidagi resurslarga e'tibor berish zarur.[3 bet] Bilamizki, hozirgi davrda ta'limiy o'yinlar, ularni boshqarishi yohud ularni yuklab olish imkoniyati ham mavjud. Shuning bilan birga ta'limiy o'yinlar sirasiga ham elektron resurslardan foydalanishni ham olib kirish mumkin. Chunki, tarbiyalanuvchining atrofi to'la axborotlashgan olam, bola esa undan hech qanday hayratlanishsiz foydalanmoqda. Bola o'zi mustaqil oddiy, baza hisoblangan axborot texnologiyalarni foydalanayotgan bir vaqtda tarbiyachi unga yangilik qilib, yana o'sha bazada turgan ma'lumotni berishi bola uchun zerikarli va shuning bilan yangilik emas. Shu sababdan ham talabalarga tarbiyachi bo'lishdan oldin hozirgi davrning yangiligi bo'lib kelayotgan dasturlar va uni yaratishga bo'lgan qiziqishlarni oshirib borish ahamiyatli hisoblanadi.

TADQIQOT NATIJALARI

Bo'lajak tarbiyachilarning raqamli kompetentsiyasini rivojlantirishda biz qo'llagan yondashuv birlashtirish va bizda pedagogik texnologiya sifatida qaralishi ma'lum xususiyatlarga ega. Ushbu texnologiya deganda biz tushunamiz:

-tarbiyachi va tarbiyalanuvchi o'rtasidagi sub'ekt-sub'ekt o'zaro ta'sirining maqsadli va shaxsga yo'naltirilgan jarayoni;

-bola, uning davomida tarbiyachi, bolalarning foydalanishga tayyorlik darajasini hisobga olgan holda voqelik texnologiyalari, motivatsion-qiymat munosabatlari, ta'limning zamonaviy uslub va vositalarini qo'llaydi, faollashtiradi

-bolalarning samarali kognitiv faoliyati.

Tarbiyachilar elektron resurslarni markazlarga qismlagan holatdan ham o'tishlari mumkin. Masalan, "Fan va tabiat", "Syujetli-ro'lli, drammatizatsiyalash" markazida. Chunki, biza bilamizki, bola vizual holatda eslab qolish imkoniyati katta. Og'izaki, yoki frontal shaklda

o`tilgan faoliyatlar bolalarning eslab qolishi va uni hayotga tadbiiq etishiga etarli emas. Bola o`zi ushlab ko`rib, uni his qilishi katta natijaga erishishga ko`mak beradi.

Umuman olganda, bo`lajak tarbiyachilar har bir soha yoki markazlarda bola bilan ishlaganda innovatsion yondashgan holda elektron resurslar, axborot texnologiyalardan foydalanib faoliyatni olib borsa bolada tushunish imkoniyati ortadi. Ammo shuni unutmaslik kerakki, axborot texnologiyalarining foydalanish qonun qoidalarini o`rgatish tarbiyachining asosiy vazifasi bo`lishi kerak. Chunki, samarali ishlashning albatta me`yorini bilish zarur.

MUHOKAMA

Bo'lajak o'qituvchining Fernández & Yachina (2018) da aniqlangan bo'lajak universitet o'qituvchilarining raqamli kompetentsiyasini shakllantirish imkoniyatlari ochib berilgan raqamli madaniyatini shakllantirish ko'plab tadqiqotlar mavzusiga aylandi. Rossiyaning raqamli kompetentsiyasini tahlil qilish repetitorlar Lapchik (2013) tomonidan tayyorlangan raqamli o'qituvchi profilini ishlab chiqishda xorijiy tajriba malakalar Quarles va boshqalar tomonidan ko'rib chiqilgan. (2018), Biroq, Demarle-Meusel va boshqalar. (2017) u erda kelajakdagi fanning raqamli kompetentsiyasini rivojlantirish bo'yicha keng qamrovli tadqiqotlar deyarli yo'q, o'qituvchilarning kasbiy faoliyatida AR-texnologiyalaridan foydalanishda, bu talabalarning kasbiy qobiliyatlari shakllanishini rag'batlantirishga yordam beradi.

To'g'ri hozirgi kunda axborot texnologiyadan faqatgina izlash yoki yuklab olish tizimigina foydalanyapmiz. Ammo, bizning hududda ham tarbiyachilar uchun keng foydalanish mumkin bo'lgan dastur, turli xil multfilmlar va rasmi ko'rgazmalar keng qo'llanishi kerak. Bo'lajak tarbiyachilarni ayan shunday vazifalarni bajara oluvchi qilib tayyorlash oliy ta'lim muassasasi va pedagog o'qituvchilarning zimmasiga yuklangan. Tarbiyachi katta bir dastur yoki ommaviy ish qila olmasa ham o'zining pedagogik faoliyati uchun kichik bir axborotlashgan dastur yoki ko'rgazmali qurol yasay olishi va yarata olishi zarur.

XULOSA

Bo'lajak tarbiyachilarda yangilik yarata olish qobiliyatini oshirish, axborot texnologiyalardan turli xil vaziyatda kompleks yondasha olishi, undagi vazifalarni bajara olish kompetensiyasini shakllantirish zarur. Hozirgi kunda ma'lumotlar ko'p, ammo uni saralay bilish bilish qobiliyatini o'rganishi asosiy omil hisoblanadi.

Bo'lajak tarbiyachilar kelajak egalari bo'lgan bolalarni o'qitar ekan, unga mas'uliyat bilan yondashishlari muhimdir.

Hozirgi vaqtda raqamli makonning jadal rivojlanishi tufayli o'qituvchining raqamli kompetensiyasi doimiy takomillashtirishni talab qilinadi. Raqamli kompetensiyani rivojlantirish uchun zamonaviy o'qituvchi raqamli pedagogik vositalarni yuqori darajada bilishi etarli bo'lishi kerak.

REFERENCES

1. Agibova, I. & Fedina, O. (2019). Fundamental education in university in development of future teachers` professional competences. *European Proceedings of Social & Behavioural Sciences*, LXXVIII, 249-259
2. Demarle-Meusel, H., Sabitzer, B., & Sylle, J. (2017, April). The Teaching-Learning-Lab: Digital literacy and computational thinking for everyone. In *International Conference on Computer Supported Education* (Vol. 2, pp. 166-170). SCITEPRESS.

3. Fernández, O. G. G. & Yachina, N. P. (2018). Development of digital competence of the future teacher in the educational space of higher education institutions. *Vestnik VGU - VSU bulletin. Series: Problems of higher education, 1*, 134-138.
4. Maxwell, A., Jiang, Z., & Chen, C. (2017). Mobile learning for undergraduate course through interactive apps and a novel mobile remote shake table laboratory. In *Proceedings of 124th Annual Conference and Exposition*, 24.
5. Quarles, A. M., Conway, C. S., Harris, S. M., Osler II, J. E., & Rech, L. (2018). Integrating digital/mobile learning strategies with students in the classroom at the historical black college/university (HBCU). In *Handbook of research on digital content, mobile learning, and technology integration models in teacher education* (pp. 390-408). IGI Global.